

คู่มือการปฏิบัติงานวัสดุเทียบเท่าตามแนวทาง ว 214

แนวทางการเขียนข้อกำหนดทางเทคนิคเพื่อบรรจุในแบบ

รูปรายการงานก่อสร้างอย่างโปร่งใสและคุ้มค่า

ในกระบวนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างภาครัฐ การขออนุมัติใช้วัสดุหรือครุภัณฑ์ที่นอกเหนือจากยี่ห้ออ้างอิงที่ระบุไว้ในแบบแปลนก่อสร้าง เป็นขั้นตอนปกติที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพตลาด คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ จึงได้ออกหนังสือเวียน **ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) 0405.2/ว 214 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2563** เพื่อวางแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้อย่างเป็นระบบ

เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารสัญญา หลักเล็งข้อพิพาทเกี่ยวกับมาตรฐานช่างตลอดจนรักษาสภาพประโยชน์สูงสุดของเงินแผ่นดินและงบประมาณแผ่นดินอย่างถูกต้อง หน่วยงานของรัฐสมควรอ้างอิงหลักเกณฑ์ตามแนวทาง ว 214 และกำหนดกระบวนการทำงานด้านเอกสารและราคาให้มีความชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ โดยบรรจุข้อกำหนดมาตรฐานนี้ลงใน **"แบบรูปรายการงานก่อสร้าง"** (รายการประกอบแบบแปลนก่อสร้าง) เพื่อประโยชน์ร่วมกันของคู่สัญญา

เจตนารมณ์และหลักเกณฑ์ของ ว 214 ในการพิจารณาวัสดุเทียบเท่า

หนังสือเวียน ว 214 ได้กำหนดกรอบการปฏิบัติหน้าที่และการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในระหว่างการพิจารณาอนุมัติวัสดุเทียบเท่าไว้ 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้:

- สิทธิในการเสนอวัสดุเทียบเท่า:** เกิดขึ้นเฉพาะกรณีที่แบบรูปรายการงานก่อสร้างระบุชื่อ ยี่ห้อ เครื่องหมายการค้า หรือชื่อผู้ผลิตไว้เพื่อเป็นเกณฑ์อ้างอิงมาตรฐานระดับคุณภาพ (เช่น ยี่ห้อ A หรือ B หรือ C หรือคุณภาพดีกว่าหรือเทียบเท่า) เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
- หน้าที่ในการพิสูจน์:** กำหนดให้เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้รับจ้างที่จะต้องนำเอกสาร ข้อมูลเชิงลึก และพยานหลักฐานเชิงวิศวกรรมมา **"พิสูจน์ให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ"** ว่าพัสดุที่เสนอทดแทนนั้นมีคุณภาพเทียบเท่าหรือดีกว่า ยี่ห้อมาตรฐานที่อ้างอิงไว้จริง
- ขอบเขตการใช้ดุลพินิจ:** มอบอำนาจในการใช้ดุลพินิจเชิงเทคนิคให้แก่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โดยระบุว่าเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุยอมรับพัสดุสิ่งนั้นแล้ว ให้ถือว่าความเห็นของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเป็นที่สุดเฉพาะคราวนั้น

ข้อเสนอแนะ: การปรับกำหนดเวลาส่งมอบเอกสารให้ยืดหยุ่นตามขนาดโครงการ

เนื่องจากโครงการก่อสร้างภาครัฐมีขนาด วงเงิน และระยะเวลาดำเนินการที่แตกต่างกัน การกำหนดให้ผู้รับจ้างยื่นเอกสารอนุมัติล่วงหน้าเป็นระยะเวลาเดียว (เช่น 30 วัน) อาจไม่เหมาะสม และเป็นอุปสรรคต่อโครงการขนาดเล็ก หรือโครงการที่มีระยะเวลาสัญญาสั้น (เช่น งานปรับปรุงซ่อมแซมที่มีสัญญา 30 ถึง 60 วัน) การเลือกปรับใช้ระยะเวลาส่งมอบหลักฐานเชิงวิศวกรรมที่เหมาะสมและมีความยืดหยุ่นจึงช่วยให้การทำงานหน้างานปฏิบัติได้จริง ดังนี้:

ขนาด/ ประเภท โครงการ	ตัวอย่างลักษณะงาน	ระยะเวลาสัญญา	กำหนดเวลายื่น อนุมัติล่วงหน้า (แนะนำ)
โครงการ ขนาดเล็ก	งานซ่อมแซมปรับปรุง, งานติดตั้งระบบขนาดเล็ก	ไม่เกิน 60 วัน	ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 ถึง 10 วัน
โครงการ ขนาดกลาง	อาคารเรียน, งานทาง คอนกรีต, สะพานขนาด กลาง	61 ถึง 180 วัน	ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 ถึง 20 วัน
...	...	...	...
โครงการ ขนาดใหญ่	อาคารโรงพยาบาล, งาน โครงสร้างพื้นฐานขนาด ใหญ่	เกิน 180 วันขึ้นไป	ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน

หมายเหตุ: ผู้ออกแบบหรือผู้จัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้าง สามารถเลือกจำนวนวันที่สอดคล้องกับระยะเวลาก่อสร้างจริง เพื่อนำไประบุลงในข้อกำหนดทางเทคนิคด้านล่างนี้ได้ตามความเหมาะสม

ร่างข้อกำหนดมาตรฐานเพื่อบรรจุในแบบรูปรายการงานก่อสร้าง (Model Clause)

(สำหรับระบุในหมวดเงื่อนไขทั่วไป หรือหมวดการควบคุมคุณภาพวัสดุของรายการประกอบแบบแปลนก่อสร้าง)

หมวด : เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางปฏิบัติการอนุมัติใช้วัสดุหรือครุภัณฑ์เทียบเท่าตามแนวทาง ว 214

ข้อ 1 ขอบเขตและหลักการทั่วไป

ในกรณีที่แบบรูปรายการงานก่อสร้าง หรือข้อกำหนดเฉพาะของโครงการระบุคุณลักษณะเฉพาะของวัสดุโดยการอ้างอิงชื่อยี่ห้อ เครื่องหมายการค้า หรือชื่อผู้ผลิต (เช่น ยี่ห้อ A หรือ B หรือ C หรือคุณภาพดีกว่าหรือเทียบเท่า) เพื่อเป็นเกณฑ์อ้างอิงมาตรฐานคุณภาพและระดับประสิทธิภาพเชิงวิศวกรรม หากผู้รับจ้างมีความประสงค์จะเสนอใช้วัสดุหรือครุภัณฑ์ยี่ห้ออื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ คู่สัญญาตกลงให้ดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ตามหนังสือเวียน ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) 0405.2/ว 214 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2563 และแนวทางปฏิบัติร่วมกันดังต่อไปนี้:

(1) เกณฑ์การจัดทำเอกสารและภาระการพิสูจน์เชิงวิศวกรรม (Technical Submission & Burden of Proof): ให้เป็นหน้าที่และภาระของผู้รับจ้างโดยตรงในการจัดเตรียมและส่งมอบเอกสารข้อมูลทางเทคนิคเปรียบเทียบ (Technical Comparison Data Sheet) เอกสารประกอบการออกแบบ (Catalog) ใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) หรือมาตรฐานสากลที่สอดคล้อง ตลอดจนผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการหรือสถาบันที่น่าเชื่อถือ เพื่อพิสูจน์และแสดงให้เห็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุว่า วัสดุยี่ห้อที่เสนอใหม่นั้น มีคุณสมบัติทางวิศวกรรม ประสิทธิภาพ ความแข็งแรงทนทาน และวัตถุประสงค์การใช้งานที่ไม่ด้อยกว่ายี่ห้ออ้างอิงที่ระบุไว้ในแบบแปลนก่อสร้าง โดยผู้รับจ้างต้องยื่นคำขออนุมัติพร้อมเอกสารหลักฐานดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุล่วงหน้าก่อนกำหนดเวลาที่จะนำพัสดุนั้นมาติดตั้งหรือใช้งานหน้างานไม่น้อยกว่า [ระบุจำนวนวันตามตารางคำแนะนำความยืดหยุ่น เช่น 7, 15 หรือ 30 วัน] วัน เพื่อให้คณะกรรมการมีระยะเวลาเพียงพอต่อการตรวจสอบทางเทคนิค

(2) อำนาจดุลพินิจเชิงวิศวกรรมของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ (Engineering Discretion): คณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจตรวจสอบหลักฐานเชิงวิศวกรรมเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือปฏิเสธยี่ห้อพัสดุเทียบเท่าตามที่กำหนดไว้ในหนังสือเวียน ว 214 เมื่อผู้รับจ้างสามารถพิสูจน์ให้เห็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุแล้ว และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุมิมีมติยอมรับพัสดูลงนั้น ให้ถือว่าคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็น

ที่สุดเฉพาะสัญญาคราวนั้น

(3) เกณฑ์การรักษามูลค่าสัญญาและการปรับลดค่างาน (Contract Value Alignment): ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีมติอนุมัติให้ใช้วัสดุหรือครุภัณฑ์ที่หือเทียบเท่าตามที่เสนอ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าพัสดุยี่ห้อเทียบเท่า นั้นมีราคาซื้อขายในท้องตลาด ณ เวลาที่ขออนุมัติ หรือมีราคาต้นทุนต่ำกว่าราคาที่เสนอไว้ในใบแจ้งปริมาณงานและราคา (BOQ) หรือราคากลางของทางราชการ หน่วยงานของรัฐและผู้รับจ้างตกลงให้ดำเนินการแก้ไขสัญญาเพื่อปรับลดวงเงิน ค่างานลงตามส่วนต่างของราคาพัสดุที่ลดลงจริง เพื่อความสอดคล้องกับคุณภาพ พักตร์ที่แท้จริงและเป็นไปตามหลักการบริหารสัญญาจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทั้งนี้ การดำเนินการพิจารณาอนุมัติหรือปรับลดราคาดังกล่าวจะไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้าง นำมาอ้างเพื่อขยายระยะเวลาทำงานตามสัญญา

ประโยชน์ต่อสาธารณะและประสิทธิภาพการบริหารสัญญา

- 1. การปรับใช้ให้สอดคล้องตามลักษณะงานจริง (Flexible Execution):**
การแนะนำช่วงเวลากรณีขออนุมัติ (7, 15 หรือ 30 วัน) ตามขนาดโครงการ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงโดยไม่กลายเป็นอุปสรรคต่อความคืบหน้าของงาน ก่อสร้าง (Critical Path) ในขณะที่ยังคงสามารถควบคุมและคัดกรองคุณภาพพัสดุตาม มาตรฐานวิศวกรรมได้อย่างรอบคอบผ่านแบบรูปรายการงานก่อสร้าง
- 2. การปกป้องงบประมาณแผ่นดินและความคุ้มค่า (Budgetary Protection):**
การใช้เงื่อนไขการปรับลดค่างานตามกลไกสัดส่วนราคาจริงที่ลดลง ช่วยให้รัฐได้รับ ประโยชน์และได้ใช้วัสดุที่มีความคุ้มค่าสูงสุดกับเงินงบประมาณ ป้องกันการจ่ายเงินเกิน กว่ามูลค่าที่แท้จริงของพัสดุที่นำมาใช้งานจริงในโครงการ
- 3. การสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (Transparency and Auditability):**
ช่วยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานและใช้ดุลพินิจได้ อย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและวินัยการเงินการคลัง มีพยานหลักฐานข้อมูลเชิง เทคนิคที่ชัดเจนสำหรับรองรับการตรวจสอบจากสถาบันตรวจสอบภายนอกได้ทุกเมื่อ

